herpy

GECKOR

European leaf-toed gecko

Euleptes europaea

En liten, nattaktiv gecko från klippor och småöar i västra Medelhavet. Den tillbringar dagen i smala klippspringor, tål svala nätter och är den enda arten i sitt släkte. Det finns bara lite kunskap om skötseln i fångenskap.

Familj: Sphaerodactylidae Tidigare namn: *Phyllodactylus europaeus; Phyllodactylus doriae*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**6-8 cm** total längd inkl. svans
Vikt	**1,2 g**
Livslängd	**6-21 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Klipplevande**
Biotop	**Klippterräng**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Värmeplats	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
UVB	**Valfritt**
Vintervila	**10-15 °C** 8-12 veckor
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**24-36 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**1-3**
Inkubation	**65-80 dagar** vid 24-28 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Euleptes europaea är en liten, kompakt gecko. Vuxna djur mäter i genomsnitt 38 mm från nos till kloak och väger omkring 1,2 g, och med svansen blir de 6-8 cm. Storleken varierar mycket mellan bestånden, och på vissa småöar är djuren ovanligt stora eller små. Huvudet är brett och platt, ögonen är stora med lodrät pupill, kroppen är knubbig och benen är korta.

Huden är slät till svagt kornig och saknar de knölar som kännetecknar de andra europeiska geckorna. Färgen är gråbrun till gulbrun med ljusare och mörkare fläckar, ofta samlade i tvärband, och djuret är ljusare i värme och mörkare i kyla. Tårna är fyrkantiga med utvidgade fästskivor vid spetsen, så att de liknar små blad. Svansen är ungefär lika lång som kroppen, och en regenererad svans blir tydligt tjockare än den ursprungliga. Nästan alla vuxna har regenererad svans.

Arten beskrevs 1839 av Giuseppe Gené från Sardinien under namnet *Phyllodactylus europaeus*. I dag är den den enda nu levande arten i släktet *Euleptes* i familjen Sphaerodactylidae. Släktnamnet kommer från grekiskan och betyder ungefär verkligt spenslig.

Utbredning och livsmiljö

Euleptes europaea lever i västra Medelhavet. Den förekommer på Korsika och Sardinien och på många små öar runt dem, på öarna utanför Marseille och Hyères, på Lérinsöarna och på några få platser vid kusten i sydöstra Frankrike, i Ligurien och i Toscana med de toscanska öarna. Längre söderut finns den på Galiteöarna utanför Tunisien. Från två små tunisiska öar har den försvunnit.

Utbredningen är splittrad och till stor del knuten till öar, och många bestånd lever på små klippöar på några hundra kvadratmeter.

> **Naturlig utbredning:** Italien, Frankrike och Tunisien.

LIVSMILJÖ

Euleptes europaea lever på klippor, klippväggar, stenrösen, skrovliga sluttningar och gamla murar, ofta på granit, och ses också under lös bark på träd. På dagen ligger den i mycket smala springor, bara 2-4 mm breda, där både rygg och buk har kontakt med stenen, och samma springor används för äggläggning. Den förekommer oftast lågt nära kusten, men lever upp till 1.000-1.500 m över havet. Hus med människor undviker den, men ruiner används gärna.

Klimatet är medelhavsklimat med varma, torra somrar och milda, fuktiga vintrar. Djuren är aktiva på natten och utnyttjar klippornas värme: på dagen kan de ligga nära ytan av den solvarma stenen. Vid kusten går arten inte i egentlig vintervila, men är mindre aktiv under de kallaste månaderna, och de vuxna är sällan framme när luften och stenen är under 10 °C. På vintern samlas djuren i gemensamma gömslen, upp till flera dussin tillsammans.

Läs mer: Vintervila och årstider

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Euleptes europaea*. Skötseln här bygger på artens levnadsmiljö och medelhavsklimatet. *Tarentola mauritanica* och *Hemidactylus turcicus* lever i samma område och samma klimat och är bättre kända i fångenskap, men de är större och inte nära släkt.

Ett par kan bo i ett terrarium på 30 × 30 × 30 cm (längd × bredd × höjd). Geckon klättrar på lodräta ytor, så höjden utnyttjas. Bygg en bakvägg och ett par staplar av skiffer, sten eller kork med smala, lodräta springor på 3-5 mm och några något bredare, så att djuret kan klämma sig in med kontakt med båda sidor. Staplarna ska stå fast så att de inte kan glida, och några av springorna ska kunna tas isär så att ägg kan hittas. Ett bottensubstrat av sand och grus och ett par torra grenar eller en bit bark fullbordar inredningen.

Terrariet ska vara helt tätt, eftersom djuren är små och snabba, och ha god ventilation, så att luften inte blir fuktig och stillastående.

TEMPERATUR

Håll 22-26 °C på dagen och ett litet varmt ställe på 28-30 °C, till exempel en stenplatta under en svag lampa eller över en värmematta med termostat, så att djuret kan värma sig i en springa som på solvarma klippor. På natten får temperaturen sjunka till 16-20 °C. Siffrorna är en uppskattning utifrån klimatet. Arten tål svala nätter bättre än hög värme.

På vintern motsvarar klimatet vid Medelhavets kuster en sval period på 10-15 °C. Sänk temperaturen och ljusperioden långsamt under ett par veckor, håll djuren svalt i 8-12 veckor och höj sedan temperaturen långsamt igen. Låt friskt vatten stå framme hela tiden. Mät med digitala termometrar både vid värmestället och i den svala änden.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 50-70 %, en uppskattning utifrån medelhavsklimatet. Håll större delen av terrariet torrt och låt en enstaka springa eller ett hörn vara något fuktigare. Spraya lätt varannan till var tredje kväll, så att djuret kan slicka droppar från sten och glas, och låt ytorna torka upp igen. Terrariet får inte vara ständigt fuktigt. En låg vattenskål kan stå framme, men djupa skålar är en drunkningsfälla för ett så litet djur.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv, och behovet av UVB är inte undersökt. Djuret ligger dock på dagen nära ytan av solvarma stenar, så ett svagt UVB-rör för skuggarter kan användas som ett erbjudande, om det finns gott om gömslen. Håll en fast dygnsrytm med omkring 12-14 timmars ljus på sommaren och kortare dagar på vintern, och ha mörkt på natten.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

I naturen lever *Euleptes europaea* av små insekter och spindlar, både flygande och markbundna, och den smyger sig långsamt in på bytet som en katt innan den hoppar. Ge små foderdjur som bananflugor, små syrsor, små kackerlackor, hoppstjärtar och små gråsuggor. Bytet får inte vara större än djurets huvud.

Mata på kvällen när djuret blir aktivt: vuxna två till tre gånger i veckan och ungar varje dag. Pudra foderdjuren med kalk vid varje utfodring och med ett vitaminpulver med D3 varannan till var tredje gång. Mata inte under den svala vinterperioden.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Euleptes europaea är skygg, gömmer sig större delen av dagen och blir aktiv efter mörkrets inbrott. Den är snabb, kan hoppa långt för sin storlek och lämpar sig inte för hantering, och den kastar lätt svansen.

I naturen lever arten tätt och samlas på vintern i gemensamma gömslen, men hur väl vuxna djur tål varandra i ett terrarium är inte dokumenterat. Håll djuren enskilt eller som ett par med bara en hane, ge dem många springor och skilj åt djur som slåss eller hålls undan från fodret.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Djuren växer jämnt de första två åren och blir könsmogna under det tredje året. Könen liknar varandra och är svåra att skilja åt. Vuxna hanar känns igen på en förtjockning vid svansroten, där hemipenis sitter. Hos dräktiga honor kan äggen ses genom den tunna huden på buken.

PARNING

I naturen sker parningen sent på vintern och tidigt på våren, och den underlättas av att djuren samlas i gemensamma vintergömslen. Parningen är våldsam: djuren biter varandra i svansen, så att den ofta kastas. En sval vinterperiod följd av stigande temperatur och längre dagar motsvarar det naturliga förloppet. Hur arten förökar sig i terrarier är inte dokumenterat.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger normalt två ägg åt gången och klibbar fast dem på stenen inne i en smal springa. I naturen är de flesta honor dräktiga från april till mitten av juli, och äggläggningen varar från mitten av maj till slutet av juli. Honan lägger 1-2 kullar om året, ibland 3. I högre bergsområden bara en. Äggen är hårdskaliga, omkring 8 mm stora och tål uttorkning väl.

Ge honan flera smala springor av skiffer eller kork som kan tas ut utan att äggen behöver lossas, och ge gott om kalk.

INKUBATION

I naturen kläcks äggen 65-80 dagar efter äggläggningen, från början av augusti till början av oktober. Temperaturen i terrariet är inte dokumenterad. 24-28 °C är en uppskattning. Äggen sitter fast och ska inte brytas loss. Flytta hela stenen eller korkbiten med äggen till en liten, ventilerad box och håll luften svagt fuktig. Äggen får inte ligga blött.

UPPFÖDNING AV UNGAR

De nykläckta ungarna mäter omkring 17 mm från nos till kloak, cirka 3 cm med svansen, och väger omkring 0,25 g. De växer snabbt den första månaden. Flytta dem bort från de vuxna till en liten box med smala gömslen av skiffer eller bark, och ge dem hoppstjärtar och små bananflugor varje dag. Uppfödning i fångenskap är inte dokumenterad i detalj.

Hälsa och vanliga misstag

Inga särskilda sjukdomar är dokumenterade hos *Euleptes europaea*. De mest sannolika problemen är desamma som hos andra små geckor:

- Kalkbrist, särskilt hos honor som lägger ägg. Ge kalk vid varje utfodring.
- För höga temperaturer. Arten är van vid svala nätter och tål värme sämre än många andra geckor.
- Stillastående fuktig luft, som ger mögel och hudproblem.
- Förlust av svansen om djuret gripes eller bits. Svansen växer ut igen, men blir tjockare.
- Stress, om det inte finns tillräckligt många smala springor att gömma sig i.

I naturen lever djuren 6-8 år, och i fångenskap kan de bli upp till 21 år. Sök en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, slutar äta utanför vinterperioden eller verkar slött.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.